

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان سمنان با رویکرد مدل یابی معادلات ساختاری

حسین زیاری^۱

باقر مرسل^۲

علی فهیمی نژاد^۳

سید مصطفی طیبی ثانی^۴

[10.22034/ssvs.2022.1601.2114](https://doi.org/10.22034/ssvs.2022.1601.2114)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۷/۲۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۵/۲۵

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان سمنان براساس مدل یابی معادلات ساختاری طراحی و اجرا گردید. روش پژوهش حاضر آمیخته از نوع کیفی و کمی بود. جامعه آماری پژوهش شامل صاحبزنان کلیدی و اساتید مدیریت ورزشی بود، روش نمونه گیری و حجم نمونه در بخش کیفی به صورت هدف مند و گلوله برفی (۲۶ نفر) و در بخش کمی با استفاده از قانون سرانگشتی (۵ تا ۲۰ برابر متغیرهای مشاهده پذیر) تعداد ۳۰۰ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب و به پرسشنامه پژوهش پاسخ دادند. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر شامل مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزارهای SPSS و lisrel استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که میزان تبلیغات و آگاهسازی عمومی و مشارکت مردمی در ورزش شهرستان و همچنین ارائه برنامه‌های آموزشی برای مربیان و داوران از اهمیت بیشتری در توسعه اماکن و فضاهای ورزشی برخوردار است، همچنین میزان نظارت و بازرسی اماکن و فضاهای ورزشی در شهرستان و حمایت از مربیان و داوران پیشکسوت ورزشی شهرستان از اهمیت کمتری در توسعه این اماکن قرار دارد. با توجه به نتایج حاصل شده می توان نتیجه گرفت که جهت توسعه اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان سمنان باید به آگاه سازی شهروندان و مشارکت آنان در امر ورزش پرداخت و همچنین از نظارت بیش از اندازه نسبت به این اماکن خودداری کرد.

واژگان کلیدی: اماکن و فضاهای ورزشی، مدل یابی معادلات ساختاری، شهرستان سمنان

۱- دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

۲- گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران (عهده‌دار مکاتبات)

Email: morsal1361@gmail.com

۳- گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

۴- گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران

مقدمه

در جهان کنونی، توسعه ورزش و زیرساخت‌های آن از جایگاه بسیار مهم و راهبردی برخوردار است. شناخت فضاهای ورزشی و شاخص‌های فردی آن از اجزای ضروری و پیش‌نیاز فعالیت‌های ورزشی و یکی از محورهای اساسی در توجیه رفتار افراد برای شرکت در فعالیت‌های مختلف است. بنابراین، یکی از دلایل اهمیت زیرساخت‌های ورزشی و ترویج ورزش، تأثیر مثبت مشارکت ورزشی بر تندرستی، سلامت جامعه و در نتیجه هزینه‌های است که در مسیر سلامت و خدمات سلامتی خرج می‌شود؛ به همین دلیل، افزایش مشارکت ورزشی به نفع دولت‌ها خواهد بود (پاملا^۱، ۲۰۱۳). بسیاری از کشورها با بهره‌گیری هوشمندانه از اهرم اقتصادی و علمی خویش، برای رشد و ارتقاء این پدیده در درون مرزهای خویش کوشیده‌اند. در این راستا، دولت‌های متعددی از قبیل انگلستان، اسکاتلند و هلند انجمن‌های مختلفی را در ارتباط با سلامت تشکیل داده‌اند که اهمیت فعالیت جسمانی و نشر و توسعه مشارکت ورزشی را یک اصل اساسی قرار داده و زیربنای اساسی این اصل را افزایش و توسعه زیرساخت‌های ورزشی دانسته‌اند (پاولوسکی^۲، ۲۰۱۱). محیط شهری باید به شکلی سامان داده شود که از فعالیت‌های بدنی شهروندان حمایت بیشتر کند و به‌صورتی هدفمند به برنامه‌ریزی ورزش بپردازد، اماکن و فضاهای ورزشی یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین کاربری‌ها در شهرهای امروزی است که نقش مهمی در تأمین سلامت جسم و روح شهروندان دارد و تکیه گاهی امن برای جوانان به حساب می‌آید که با پناه آوردن به آن می‌توانند به نهایت رشد و کمال مطلوب انسانی برسند. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که در دسترس بودن اماکن ورزشی، با حضور مداوم در فعالیت‌های جسمانی مرتبط می‌باشد (روتز و کوزار، ۲۰۱۹). یکی از مهم‌ترین ملاحظات برنامه‌ریزی برای هر شهر مکان ورزشی است. پژوهش‌های موجود در موقعیت مکانی مورد اماکن ورزشی و تفریحی، بر مسائل مالی، آثار اقتصادی و منافع نامحسوس مربوط به ساخت مکان ورزشی متمرکز شده‌اند. بنابراین موجودیت زیرساخت‌های ورزشی، اثر مثبتی بر میزان مشارکت ورزشی دارد (لیم^۳، ۲۰۱۱). به همین دلیل، هر نوع زیرساخت ورزشی اثر مثبتی بر مشارکت ورزشی می‌گذارد؛ لذا، بسیار مهم است بدانیم که چه عواملی بر مکان‌یابی مکان‌های ورزشی مهم می‌باشد. درک ذهنی از موجودیت امکانات ورزشی در بسیاری از موارد نسبت به موجودیت واقعی متفاوت است، اما نکته‌ای که اهمیت دارد این است که به شکل عینی، موجودیت واقعی اندازه‌گیری گردد (دانکن^۴، ۲۰۰۹).

-
- ۱ . Pamela
 - ۲ . Pawlowski
 - ۳ . Lim
 - ۴ . Duncan

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی...

برنامه ریزی برای ورزش، جدا از برنامه ریزی برای گسترش دیگر بخش های مربوط به یک جامعه نیست و از نتایج هر تصمیم، امور دیگر نیز متأثر می شود. ورزش از آنجا که با روح، اندیشه، تفکر و ذهن مردمان و نیز قوای بدنی و فیزیکی افراد سر و کار دارد، بر روی دیگر بخش های یک جامعه، آثار اساسی و دائمی دارد. یکی از راههای سوق دادن مردم به ورزش، ایجاد، نگهداری و حفظ اماکن ورزشی در شهرها می باشد. امروزه تمام اقشار جامعه از پیر و جوان به ورزش روی آوردند، دیگر سن خاصی برای ورزش وجود ندارد و همه گروه های سنی مردم، خود را نیازمند به ورزش و استفاده از امکانات ورزشی می دانند (سیراد و پات، ۲۰۲۰). هم چنین در طول پنجاه سال گذشته، جمعیت کشور حدود چهار برابر شده است که به طور طبیعی نیاز به امکانات و خدمات ورزشی را افزایش داده است (وارول و همکاران، ۲۰۱۹). اماکن ورزشی در کشور ما از بهره وری مناسبی برخوردار نبوده و توزیع اینگونه اماکن کاملاً ناعادلانه بوده و از ضوابط خاصی پیروی نمی کند و حتی ظرفیتهای جمعیتی ورزشگاه ها در ایران، اعم از ورزشکار و تماشاچی نیز دچار نارسایی است، به طوریکه تقریباً در همه شهرها، هیچ یک از واحدهای ورزشی متناسب با تجهیزات و سرمایه خود، موفق به جذب ورزشکاران و یا تماشاچیان نشده است، لذا تأسیسات ورزشی از رونق و تراکم لازم فعالیت های ورزشی محروم و بار مالی اضافی بر دوش اقتصاد کشور می باشد (خدادادی، عبدوی و پاشایی، ۱۳۹۷).

مطالعات نشان داده اند که دسترسی جغرافیایی به اماکن ورزشی به عنوان یک عامل کمک کننده در مشارکت ورزشی و تاثیر بالقوه آن بر فعالیت های جسمانی است (استرودت، ۲۰۱۸)، همچنین پژوهش پیرسون و ویل (۲۰۱۲) نشان داده که نزدیکی به اماکن ورزشی و یا میزان تامین امکانات ورزشی در مناطق مختلف شهر می تواند بر میزان فعالیت های فیزیکی تاثیر بگذارد، از طرفی سن، جنسیت، فرهنگ، قومیت، دسترسی به حمل و نقل و شرایط اجتماعی و اقتصادی نقشی مهم در تاثیر گذاری بر سطوح موثر فعالیت های فیزیکی در جوامع ایفا می کند. براون و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که هر چه اماکن و فضاهای ورزشی از استاندارد های بیشتری برخوردار باشند، میزان مشارکت ورزشی افراد نیز بیشتر خواهد شد. فروغی پور، صابونچی و تیپ (۱۳۹۰) در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که عواملی از قبیل تجهیزات و امکانات ورزشی (کالبدی)، مدیریت، برنامه ریزی، کنترل و نظارت، تعمیر و نگهداری و مالیات اهمیت فراوانی برخوردار است. فلیگور و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه ای با عنوان تعهد اخلاقی حفظ میراث از طریق امکانات ورزشی و تفریحی بیان نمودن که جوامع و تشکل های اجتماعی ممکن است با توجه به ارزش هایی که امکان ورزشی و دارند، یک تعهد اخلاقی برای حفظ میراث ماندگار آن جامعه داشته باشند. حفظ این میراث می تواند در قالب اطمینان از بقای اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و سوابق آن تعریف و به عنوان یک فعالیت مدیریتی مدنظر قرار گیرد. فورچ و همکاران (۲۰۱۹) بیان می دارند

که بین زیبایی شناختی و گرایش افراد به فعالیت های بدنی و حفظ و نگهداری و وفاداری به امکان ورزشی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. کللند و همکاران (۲۰۱۹) به این نتایج دست یافته اند که بین میزان فعالیت های بدنی افراد و زیبایی شناختی محیط های ورزشی رابطه معناداری وجود دارد و افرادی وفاداری بیشتری به مجموعه های ورزشی دارند. بیسکا و همکاران (۲۰۱۸) طی پژوهشی به این نتیجه دست یافته اند که به ترتیب طراحی (زیبایی) اماکن، کارکنان، نگهداری اماکن و در دسترس بودن آنها از اولویت بالایی برای ورزشکاران دارد. روپنگ^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی زیر ساخت های ورزشی بر میزان فعالیت بدنی در کودکان و نوجوانان چین پرداختند. نتایج نشان داد تأسیسات ورزشی و افزایش دسترسی به امکانات ورزشی موجب افزایش فعالیت بدنی در افراد داشته در واقع دسترسی آسان به محیط ورزش بر اجرای فعالیت بدنی مؤثر است. جیمز بال و همکاران (۲۰۱۸) با مطالعه شایستگی های مدیران، مدیریت اماکن و تجهیزات ورزشی و شیوه های مدیریت و برنامه ریزی را جزوه مهم ترین شایستگی ها در توسعه اماکن ورزشی ذکر می کنند. باید توجه داشت که توسعه و بهبود اماکن و فضاهای ورزشی به دقت فراوان نیاز دارد. با استفاده از روش کیفی و مدل یابی معادلات ساختاری می توان به این مهم دست یافت.

فضاهای ورزشی، یکی از مهم ترین مراکز خدماتی در سطح شهر محسوب می گردند، که سطح درخور توجهی از فضاهای شهری را به خود اختصاص داده است، بنابراین، توجه به این نکته که فضاهای ورزشی باید به نحو شایسته ای در سطح شهرها حفظ و نگهداری شوند، ضروری به نظر می رسد. از آنجا که این محیط ها به عنوان مراکزی هستند که مستقیماً با مردم در ارتباط اند، به منظور رشد و بقا نیازمند شناسایی و تقویت عوامل موثر در جذب مشتری هستند، بررسی و شناخت عوامل موثر بر توسعه چنین مکان هایی امری مهم در مدیریت ورزشی محسوب می شود، همچنین توسعه فضاهای ورزشی در شهر و مناطق مختلف آن اثر مستقیمی بر الگوی مطلوب و عملکرد شهر داشته است، از سوی دیگر توسعه اماکن و امکانات ورزشی، قدرت انتخاب فضاهای ورزشی را افزایش خواهد داد و این به نوبه خود سبب افزایش مطلوبیت زندگی در شهر می شود. بررسی های نشان می دهد که اگر افراد دسترسی مناسب و راحت به مکان های ورزشی داشته باشند، تمایل بیشتر به انجام فعالیت های ورزشی نشان خواهند داد. از این رو اگر انتظارات و علاقه انسان ها به این اماکن مورد توجه قرار نگیرد، مشتری این مکان ها و فضا ها کمتر خواهد شد. ورزش در شهرستان سمنان به رغم توانمندی ها و استعدادهای نونهالان، نوجوانان و جوانان مورد کم لطفی های فراوان قرار گرفته و نبود سرانه ورزشی کافی، امکانات، تجهیزات و سالن های ورزشی استاندارد ورزشکاران این شهرستان را رنج می دهد. از این رو محقق در صدد است تا بابتکارگیری روش کیفی و رویکرد معادلات

^۱ . Ropeng

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی...

ساختاری، عوامل موثر بر حفظ و نگهداری فضاهای ورزشی شهرستان سمنان را شناسایی کند و برای بهتر شدن ورزش شهرستان راهکارهایی مدیریتی ارائه نماید.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی، از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی - پیمایشی می باشد. روش پژوهش حاضر آمیخته از نوع کیفی و کمی بود. جامعه آماری پژوهش شامل صاحبان کلیدی و اساتید مدیریت ورزشی بود، روش نمونه گیری و حجم نمونه در بخش کیفی به صورت هدف مند و گلوله برفی (۲۶ نفر) و در بخش کمی با استفاده از قانون سرانگشتی (۵ تا ۲۰ برابر متغیرهای مشاهده پذیر) تعداد ۳۰۰ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و به پرسشنامه پژوهش پاسخ دادند. ابزار گردآوری اطلاعات در پژوهش حاضر شامل مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون های کلموگروف - اسمیرنوف، برای بررسی توزیع نرمال بودن داده ها و معادلات ساختاری برای تحلیل استفاده شد. گردآوری اطلاعات تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. ابزار مورد استفاده در بخش کمی، مقیاس محقق ساخته بر اساس مصاحبه نیمه ساختاریافته صاحبان کلیدی (۱۲ نفر) بخش کیفی بود. برای بررسی روایی صوری از نظر ده تن از اساتید مدیریت ورزشی بهره گرفته شد و برای روایی محتوایی سؤال های پرسش نامه از مدل لاشه استفاده شد ($CVF = 0/81$) و روایی محتوایی تأیید شد. همچنین روایی همگرا، پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای بررسی توزیع نرمال داده ها و معادلات ساختاری روش تحلیل عاملی مرتبه اول دو عاملی استفاده شد.

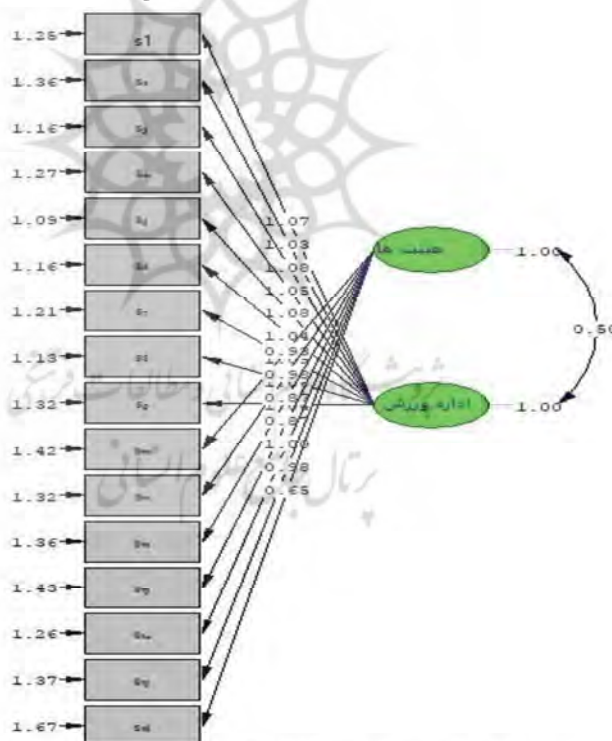
یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی مربوط به نمونه های آماری پژوهش نشان می‌دهد که در فضای ورزشی خصوصی ۵۲ فضای سرپوشیده و ۱۶ فضای روباز در شهرستان موجود است. همچنین فضاهای ورزشی مشترک بین خانم ها و آقایان بیشترین میزان را در شهرستان دارد. بیشترین کاربری ورزش در فضای روباز اماکن خصوصی فوتبال می‌باشد. نوع کاربری در زمین های ورزشی فضاهای خصوصی بدنسازی و تناسب اندام است. بیشترین میزان فضای ورزشی در اماکن دولتی ۳۵ فضای سرپوشیده و ۱۲ فضای روباز است. بیشترین کاربری در فضاهای ورزشی روباز بخش دولتی فوتبال است. بیشترین کاربری فضاهای ورزشی سرپوشیده در بخش اماکن دولتی سالن های سقف بلند (چند منظوره) است. همچنین در مجموع زیرساخت های ورزش شهرستان سمنان ۸۷ فضای سرپوشیده و ۲۸ فضای روباز است و پراکنش فضاهای ورزشی شهرستان سمنان نشان می‌دهد که از پراکنش مناسبی برخوردار نمی‌باشد. جهت بررسی ادعای مطرح شده در مورد توزیع داده‌های مؤلفه‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف (KS) استفاده شد.

جدول ۱. نتایج آزمون کلموگروف - اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده های پژوهش

متغیرها	اداره	مسئولین هیئت های ورزشی شهرستان
تعداد نمونه	۳۲۰	۳۱۹
میانگین	۶/۳۹۳۸	۹/۶۹۹۱
انحراف معیار	۲/۰۸۹۲۲	۲/۱۴۲۰۵
آمار آزمون اسمیرنوف کلموگروف	۲/۴۶۴	۲/۴۸۱
سطح به دست آمده از آزمون	۰/۰۷۴۲	۰/۰۵۶

با توجه به نتایج جدول ۱ از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف چنین نتیجه حاصل می شود که چون مقادیر سطح معنادار بزرگتر $\alpha = 0/05$ می باشد؛ بنابراین تمامی داده ها دارای توزیع نرمال می باشند. لذا؛ یکی از مفروض های مدل معادله ساختاری برقرار است و توزیع داده ها نرمال است.

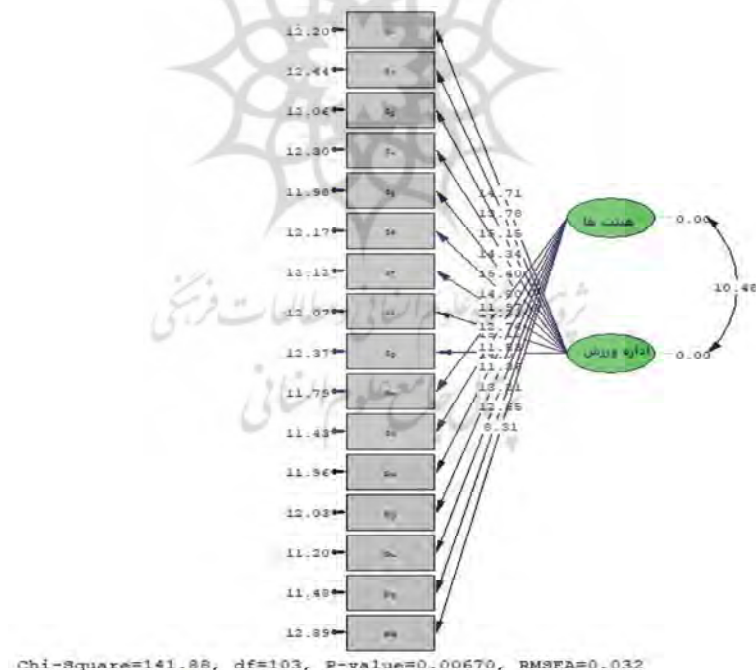

شکل ۱. ضرایب استاندارد عوامل شناسایی شده توسعه اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان سمنان

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیای و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی...

نتایج بررسی فرضیات پژوهش در شکل ۱ نشان داده شده است. ۴ شاخص برازش بدست آمده برای مدل آزمون شده به ترتیب برابر با AGFI، NFI، GFI، CFI (۰/۹۴، ۰/۹۷، ۰/۹۹، ۰/۹۹) از سطح قابل قبولی برخوردار بوده و ریشه میانگین خطای تقریب (RMSEA=۰/۰۳۲) در سطح مناسبی است و این مشخصه‌ها نکویی برازش را نشان می‌دهند. داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی این مدل برازش مناسبی دارد. همچنین در حالت تخمین استاندارد بارهای عاملی ارائه شده است، هر چه بار عاملی بزرگتر و به عدد یک نزدیکتر باشد، یعنی متغیر مشاهده شده (سؤال) بهتر می‌تواند متغیر مکنون یا پنهان را تبیین نماید. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می‌شود. بار عاملی بین ۰/۳ و ۰/۶ قابل قبول و اگر بیشتر از ۰/۶ باشد خیلی مطلوب است. که مطابق شکل کلیه بارهای عاملی بین ۰/۶ تا ۱ است به غیر از آخرین بار عاملی که ۰/۴ در حد خوب می‌باشد.

از طرفی شکل معناداری (T-VALUE) مدل را با توجه به شاخص ضریب مسیر که باید بیشتر از ۱/۹۶ باشد تا متغیرها معنادار باشند تفسیر می‌کند. بنابراین کلیه متغیرهای مدل مطابق شکل معنادار است و فاکتور تبلیغات و آگاه سازی عمومی بالاترین معناداری و فاکتور حمایت از پیشکسوتان پایین‌ترین معناداری را در مدل تأیید شده دارد (شکل ۲)

شکل ۲. ضرایب معناداری عوامل شناسایی شده توسعه اماکن و فضاهای ورزشی شهرستان سمنان

جدول ۲. شاخص های برآورد های مدل معادلات ساختاری

شاخص	های	معنی شاخص	حد مجاز	برآوردهای مدل	نتیجه
برازش					
X ²	خی دو		> ۰/۰۵p	۰/۰۰۰	قابل قبول
X ² /df	خی دو به درجه آزادی		کمتر از ۳	۱۴۱±۱۰۳=۱/۳۶	قابل قبول
RMSEA	ریشه میانگین خطای تقریب		کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۳۲	قابل قبول
SRMR	ریشه دوم میانگین مجذورات		مقادیر نزدیک به صفر	۰/۰۳۷	قابل قبول
GFI	نیکویی برازش		بالای ۰/۹	۰/۹۵	قابل قبول
AGFI	برازش تعدیل یافته		بالای ۰/۹	۰/۹۴	قابل قبول
CFI	برازش تطبیقی		بالای ۰/۹	۰/۹۹	قابل قبول
NFI	برازندگی نرم شده		بالای ۰/۹	۰/۹۷	قابل قبول
NNFI	برازندگی نرم نشده		بالای ۰/۹	۰/۹۹	قابل قبول
Factor load	بار عاملی		مقادیر نزدیک به یک	بالاتر از ۰/۶ تا ۱	خوب
T-VALUE	حالت معنی داری		بزرگتر از ۱/۹۶	بزرگتر از ۱/۹۶	معنی دار

جدول ۲ نتایج شاخص مدل را نشان می‌دهد که کلیه شاخص‌ها در مدل طراحی شده در حد

مطلوب می‌باشد.

جدول ۳. توصیف سنجه‌ها و بارهای عاملی و ضرایب عوامل شناسایی شده توسعه امکان و فضاهای ورزشی

ردیف	سنجه‌ها	بار عاملی	ضریب معنی داری	وضعیت	تقسیم بندی سنجه‌ها
S ₁	حمایت اداره ورزش استان از بهره‌گیری مناسب از اماکن ورزشی شهرستان و هیات‌های ورزشی شهرستان	۰/۶۹	۱۴/۷۱	قابل قبول	عملکرد اداره ورزش شهرستان
S ₂	حمایت مدیران سایر سازمان‌ها و ادارات از بهره‌گیری مناسب از اماکن و فعالیت‌های ورزشی شهرستان	۰/۶۶	۱۳/۷۰	قابل قبول	

قبول	۱۵/۱۵	۰/۷۱	میزان علاقه و انگیزه شهروندان نسبت به همکاری با هیات‌های ورزشی شهرستان	S۳
قبول	۱۴/۳۴	۰/۶۸	میزان اختصاص بودجه کافی برای مدیریت اماکن ورزشی شهرستان	S۴
قبول	۱۵/۴۰	۰/۷۲	میزان تبلیغات و آگاهسازی عمومی در مشارکت مردمی برای حضور در اماکن ورزش شهرستان	S۵
قبول	۱۴/۸۰	۰/۷۰	میزان حمایت اداره ورزش شهر و هیات‌های ورزشی برای تسهیل استفاده قهرمانان و مدال‌آوران ورزش شهرستان از اماکن ورزشی	S۶
قبول	۱۴/۸۰	۰/۷۰	میزان حمایت اداره ورزش شهر و هیات‌های ورزشی برای تسهیل حضور پیشکسوتان در اماکن ورزشی شهرستان	S۷
قبول	۱۱/۹۷	۰/۵۹	میزان نظارت و بازرسی اماکن و فضاهای ورزشی در شهرستان	S۸
قبول	۱۱/۵۸	۰/۶۰	نظارت و بازرسی اماکن و فضاهای ورزشی به منظور اجتناب از تخلفات، استاندارد بودن آموزش، ایمنی وسایل و تجهیزات، بهداشتی بودن محیط و ...	S۹
قبول	۱۱/۳۶	۰/۵۹	تخصیص مناسب بودجه برای بروز رسانی تجهیزات و امکانات اماکن ورزشی	S۱۰
قبول	۱۴/۳۰	۰/۶۷	نظارت بر برنامه‌های آموزشی از سوی مربیان و داوران در اماکن ورزشی شهرستان	S۱۱
قبول	۱۱/۵۸	۰/۶۰	تلاش در راستای ورزش پایه و همگانی در اماکن ورزشی شهرستان	S۱۲
قبول	۱۱/۳۶	۰/۵۹	تلاش در راستای ارتقای سطح ورزش قهرمانی و حرفه‌ای در اماکن ورزشی شهرستان	S۱۳

۱۴/۳۰	۰/۶۷	فراهم نمودن زمینه مشارکت برای اقشار مختلف جامعه (از لحاظ سطح درآمد - جنسیت - و ...)	در اماکن ورزشی شهرستان	قبول	۱۴/۳۰	قبول
۱۲/۶۵	۰/۶۴	ساخت و تجهیز و نوسازی اماکن و فضاهای ورزشی در شهرستان		قبول	۱۲/۶۵	قبول
۸/۳۱	۰/۴۵	تسهیل حضور مربیان، داوران و پیشکسوتان در اماکن ورزشی شهرستان		قبول	۸/۳۱	قبول

نتایج جدول ۳ نشان می دهد که مهم ترین عامل مربوط به اداره ورزش و جوانان شهرستان در بحث میزان تبلیغات و آگاهسازی عمومی در مشارکت مردمی برای حضور مردم در اماکن ورزش شهرستان با بار عاملی ۰/۷۲ و ضریب معنی داری ۱۵/۴۰ می باشد و ضعیف ترین عامل مربوط به اداره ورزش و جوانان شهرستان در بحث نظارت و بازرسی اماکن و فضاهای ورزشی در شهرستان با بار عاملی ۰/۵۹ و ضریب معنی داری ۱۱/۹۷ است. همچنین بالاترین شاخص مربوط به هیئت های ورزشی شهرستان در دو مبحث نظارت بر برنامه های آموزشی ارائه شده از سوی مربیان در اماکن ورزشی شهرستان و فراهم کردن زمینه مشارکت برای اقشار مختلف جامعه برای حضور در اماکن و فعالیت های ورزشی شهرستان با بار عاملی ۰/۶۷ و ضریب معنی داری ۱۴/۳۰ می باشد در حالی که کمترین عامل در بحث هیئت های ورزشی به تسهیل استفاده مربیان، داوران و پیشکسوتان از اماکن ورزشی شهرستان با بار عاملی ۰/۴۵ و ضریب معنی داری ۸/۳۱ می باشد و در مجموع در شهرستان سمنان کمترین ضریب مربوط به تسهیل حضور مربیان، داوران و پیشکسوتان در اماکن ورزشی شهرستان می باشد.

بحث و نتیجه گیری

اینکه ورزش به خاطر حرفه ای و تجاری شدن دارای تأثیرات اقتصادی و اجتماعی زیادی در سطح بین المللی بوده بر کسی پوشیده نیست و ظهور اقتصاد مدرن انسانی در قالب یک اقتصاد جدید صنعتی در آن مشهود است. چنانچه به ورزش از نگاه صنعتی و بازرگانی نگریسته شود و صرفاً به رویدادهای ورزشی و کسب مدال در میدان های بین المللی توجه نشود و نگاه مثبت به ارتباط صنعت با ورزش در جامعه وجود داشته باشد، مقوله ورزش باعث رشد روزافزون تولیدات و صادرات شده و سهم مهمی را در تولید ناخالص ملی به دنبال خواهد داشت. علاوه بر آن از خروج مبلغ گزافی ارز برای ورود کالاهای ورزشی جلوگیری به عمل خواهد آورد؛ بنابراین توجه به توسعه ارتباطات در این صنعت یک سرمایه گذاری درازمدت است که اثر آن در رشد و توسعه ورزش هر جامعه وابسته به نوع زیرساختی که ایجاد می شود متفاوت خواهد بود. ولی سرمایه گذاری جمعی، در زمینه ورزش و رویدادهای ورزشی دارای اهداف و زمینه های اجتماعی

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی...

اقتصادی وسیع‌تری است. ساکنان یک اجتماع به شیوه‌های مستقیم مانند کارمندان و یا کارکنان دولتی و یا با شیوه غیرمستقیم مانند بازاریان یا مصرف‌کنندگان کالاها، تجاری... به دولت مالیات پرداخت می‌کنند، دولت‌ها بخشی از این مالیات‌ها را در جهت گسترش فعالیت‌های تفریحی و خدماتی در اجتماع یا شهرهای مورد نظر برای برگزاری مسابقات یا رویدادهای ورزشی هزینه می‌کنند و با هزینه این مالیات‌ها و فراهم آمدن امکانات لازم امکان جذب بیشتر بازدیدکنندگان و گردشگران داخلی به خصوص خارجی را فراهم می‌آورند، با ورود گردشگران بر میزان مصرف، در بخش‌های مختلف اقتصادی افزوده شده و در نتیجه سبب رونق بخش‌های اقتصادی می‌گردد (اسدی، ۱۳۹۶). و این موضوع بیانگر اهمیت ارتباط متقابل صنعت و ورزش و تبعات اقتصادی آن در جامعه می‌باشد. یافته‌های پژوهش نشان دادند که پراکنش فضاهای ورزشی در نواحی مرکزی شهرستان بیشتر است در حالی که در سایر مناطق خصوصاً قسمت جنوبی شهر مکان‌های ورزشی کمتر به چشم می‌خورد. این یافته با یافته‌های چندین پژوهش که نشان داده‌اند که موجودیت زیرساخت‌های ورزشی (سالن‌های ورزشی چندمنظوره، استخرها و زمین‌های چمن)، اثر مثبتی بر میزان مشارکت ورزشی دارد، هرچه امکانات ورزشی در نزدیکی منازل افراد در دسترس باشد آنها بهتر در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند همخوان است (روپنگ، ۲۰۱۹؛ جیمز بال و همکاران، ۲۰۱۸؛ فروغی پور، صابونچی و تیپ ۱۳۹۰). درک ذهنی از موجودیت امکانات ورزشی در بسیاری از موارد نسبت به موجودیت واقعی متفاوت است، اما نکته‌ای که اهمیت دارد این است که به شکل عینی، موجودیت واقعی اندازه‌گیری گردد. رعایت استانداردهای مربوط به زیرساخت‌های ورزشی و نیز همجوار بودن آنها با محل مسکونی افراد، مشارکت ورزشی آنها بیشتر می‌شود. پاملا و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود اظهار نمودند افرادی که در شهرهایی با امکانات ورزشی بالا و دسترسی آسان به آن زندگی می‌کنند، مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی و نیز رضایت بالایی از زندگی دارند. همچنین، رامشو (۲۰۱۷) در پژوهش خود به بررسی تأثیرات محیط فیزیکی بر میزان فعالیت بدنی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که محیط فیزیکی به طور بالقوه می‌تواند فعالیت بدنی افراد را تحت تأثیر قرار دهد و سبب افزایش گرایش مردم به فعالیت بدنی شود. دیگر پژوهش انجام گرفته در زمینه سطح کلان (زیرساخت‌های ورزشی) معیارهای مکان‌های ورزشی، توری و همکاران (۲۰۱۸) به این نتیجه دست یافتند که مشارکت ورزشی با در دسترس بودن امکانات ورزشی و پارکها وابستگی بالایی دارد و بیشترین میزان مشارکت نوجوانان در اوقات فراغت ورزشی را زمانی دانستند که اماکن و تأسیسات ورزشی در دسترس باشد. بنا بر نظر محققین قبلی رعایت معیارهای همجواری، مکان‌یابی و جذابیت محیط می‌تواند رفتار سلامت افراد را تحت تأثیر قرار دهد. بین گرایش افراد به فعالیت‌های ورزشی در زمان اوقات فراغت و متغیرهای همجواری و زیبایی شناختی رابطه مثبتی وجود دارد. همچنین، سنجش تأثیر متغیرهای سطح کلان زیرساخت‌های ورزشی بر مشارکت ورزشی، به ارتباط بین جذابیت مسیر و

گرایش افراد به فعالیت بدنی (مانند پیاده روی)، رابطه مثبتی وجود دارد. نبود اماکن ورزشی مناسب، پرهزینه بودن ورزش، نبود تشویق خانواده و وقت گیر بودن مشارکت در فعالیت‌های حرکتی و ورزشی، سایر موانع مشارکتی افراد در فعالیتهای حرکتی می‌باشند. از دیگر نتایج پژوهش نبود نظارت کافی به فضاهای ورزشی است، این نتایج با نتایج پژوهش فروغی پور، صابونچی و تیپ (۱۳۹۰) هم خوانی دارد. بدیهی است که تأمین سلامت جسمی و روانی مردم و افزایش نشاط عموم به عنوان یکی از برنامه‌های دولت و به تبع آن وزارت ورزش و جوانان محسوب می‌شود، امری که با توسعه ورزش همگانی میسر می‌شود و در این راه لازم است فضاهای ورزش کشور از نقطه نظر سلامت شرایط مطلوبی داشته باشد تا خانواده‌ها با آرامش خاطر فرزندان خود را به باشگاه‌های ورزشی گسیل دهند. طبیعی است بسط بدنه ورزش همگانی توسعه بدنه ورزش قهرمانی را به همراه دارد اینجاست که مقوله سلامت اماکن ورزشی اهمیت دو چندانی می‌یابد. اداره ورزش و جوانان در هر شهرستان جهت سالم سازی اماکن ورزشی به کنترل آنها می‌پردازد که از مهم‌ترین آنها می‌توان به آموزش‌های تخصصی در بحث مکمل‌ها، مبارزه با مواد مخدر، مسائل تغذیه‌ای، کمک‌های اولیه، افزایش آمار ورزشکاران سازمان یافته، ارتباط مناسب با رسانه‌ها در جهت بالابردن اطلاعات مربیان و باشگاه داران و ارتباط نزدیک با خانواده‌ها، اشاره کرد. تکمیل کامل فرم‌های بازرسی و امضاء مدیر باشگاه‌ها در آن، ثبت نقاط قوت و ضعف در باشگاه‌ها در فرم‌های بازرسی، بررسی و آنالیز فرم‌های بازرسی و ارسال سه ماهه فرم‌های بازرسی به مرکز استان از مهم‌ترین وظایف بازرسان ستاد نظارت بر امکان ورزشی است.

یافته‌های پژوهش همچنین نشان دادند که پیشکسوتان مربیگری و داوری زیاد حمایت نمی‌شوند. طبیعتاً تجلیل از قهرمانان و پیشکسوتان ورزشی که سالها عمر و زندگی خود را در راه ورزش گذاشتند تا موفقیت ورزشی کسب کنند، می‌تواند تبعات مثبت فراوانی داشته باشد. این اقدام نه تنها باعث دلگرمی و شادابی پیشکسوتان می‌شود بلکه باعث خواهد شد جوانانی که تازه وارد ورزش شده‌اند با روحیه و انگیزه مضاعفی به تمرین و تلاش بپردازند. هر چه پیشکسوتان ورزش ما مورد حمایت و توجه قرار گیرند، جوانان بیشتری هم در رشته‌های ورزشی این بزرگان ترغیب می‌شوند. اگر هم این نسل قدیمی به فراموشی سپرده شوند، جوانان هم رغبتی برای حضور مداوم و مستمر در ورزش نخواهند داشت. با توجه به اینکه بسیاری از ورزشکاران و قهرمانان قدیمی با مشکلات مختلف مالی مواجه هستند و بهتر است این مسئله مورد توجه متولیان ورزش قرار گیرد. البته وزارت ورزش و کمیته ملی المپیک تا حد توان در این خصوص تلاش می‌کنند اما شایسته است هیئت‌های مربوطه نیز به نحوی از این پیشکسوتان حمایت کنند. نتایج نشان می‌دهد که با افزایش و بهبود دسترسی افراد به اماکن ورزشی، مشارکت آن‌ها نیز افزایش پیدا می‌کند؛ بنابراین، افراد در صورتی به انجام فعالیت‌های فیزیکی تمایل بیشتری نشان می‌دهند که دسترسی مناسب و راحت‌تری به

کاربرد سیستم اطلاعات جغرافیایی و شناسایی عوامل موثر بر توسعه اماکن و فضاهای ورزشی...

مکان‌های ورزشی داشته باشند. دسترسی یا همان مناسب‌سازی، از الزامات مهم و کلیدی در ساخت و ساز اماکن و مجموعه‌های ورزشی است که موجب استفاده حداکثری و افزایش بهره‌وری و کاربری بیشتر برای تمامی اقشار و افراد با توانایی‌های جسمی و جنسیت‌های متفاوت می‌شود. ساخت مسیرهایی با دسترسی مناسب و طراحی سیستم‌های جدید شهری باعث حضور بیشتر افراد در مکان‌های ورزشی خواهد شد. وجود اماکنی با قابلیت دسترسی بالا و دارای تجهیزات تردد افراد معلول، موجب کمک به بهبود شرایط جسمی و روانی و نیز افزایش میزان مشارکت ورزشی در فعالیت‌های حرکتی می‌شود. افرادی که دسترسی بهتری به انواع متنوعی از امکانات طبیعی و مصنوعی دارند، بیشتر از افرادی که دسترسی محدودتری به امکانات دارند، تمایل به ورزش روزانه را نشان می‌دهند. به طور کلی، می‌توان گفت هرچه امکانات و زیرساخت‌های ورزشی بیشتر و مناسب‌تر باشد و با استانداردهای بهتری در اختیار شهروندان قرار گیرد، میزان مشارکت ورزشی آن‌ها افزایش پیدا خواهد کرد؛ هنگامی که اماکن ورزشی با توجه به مکان‌یابی مناسب احداث گردند، شهروندان آسان‌تر می‌توانند به این مکان‌ها دسترسی پیدا کنند؛ بنابراین، در سطح کلان با افزایش سرانه فضاهای ورزشی، توزیع عادلانه و متوازن اماکن و رعایت استانداردهای طراحی و ساخت و ساز مکان‌های ورزشی، مشارکت ورزشی افراد بیشتر خواهد شد. بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌گردد:

مدیران ورزش با توجه به سطح پایین سرانه ورزشی شهرستان نسبت به سایر شهرستان‌های استان، کشور و همچنین استانداردهای جهانی نسبت به ایجاد اماکن ورزشی جدید اقدام نمایند. همچنین با توجه به شرایط اقلیمی خاص شهرستان سمنان (تعداد روزهای آفتابی، تعداد روزهای سرد، بارندگی و...) همچنین علاقمندی مردم شهرستان (تعداد بیمه‌شدگان ورزشی) ایجاد اماکن ورزشی جدید سرپوشیده را در دستور کار قرار دهند.

پیشنهاد می‌شود با توجه به تهیه بانک اطلاعاتی از وضعیت اماکن ورزشی سطح شهرستان و وضعیت نامناسب پراکنش اینگونه اماکن در جنوب و شرق شهرستان و همینطور شرایط خاص اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی مردم ساکن این مناطق، ایجاد اماکن و پروژه‌های عمرانی جدید به این نقاط سوق یابد. همچنین اماکن ورزشی به صورت ماهانه از لحاظ بهداشتی، ایمنی و امنیتی کنترل گردد.

پیشنهاد می‌شود تا سیاست‌گذاری‌های لازم (نظیر تشکیل تیم‌های نظارتی با حضور داوطلبان و با هدایت اداره ورزش و جوانان) در خصوص انجام نظارت بیشتر بر نحوه بکارگیری اماکن ورزشی و همچنین استانداردهای اماکن توسط بخش دولتی انجام شود.

پیشنهاد می‌گردد تا با تشکیل کمیته پیشکسوتان در هیات‌های ورزشی و ایجاد تعامل با ادارات ورزش و جوانان، بهره‌برداران اماکن و مدیران ورزشی بسته‌های تشویقی جهت تسهیل و حضور بیشتر پیشکسوتان در اماکن ورزشی فراهم گردد.

منابع

- خدادادی، محمدرسول؛ عبدوی، فاطمه و پاشایی، سجاد. (۱۳۹۷). «مدل‌سازی ساختاری در تبیین مولفه‌های توسعه پایدار اماکن ورزشی بر محیط شهری». پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷(۳)، ۱۲۵-۱۳۳.
- فروغی‌پور، حمید؛ صابونچی، رضا و تیپ، هادی. (۱۳۹۰). «عوامل مؤثر بر افزایش بهره‌وری اماکن، تأسیسات و تجهیزات ورزشی». آموزش تربیت بدنی، ۱۱(۳)، ۱۵-۲۰.
- Ball, J. (۲۰۱۸). “Leadership competencies of university recreational directors in Wisconsin”. *Sport Management*. ۱۰-۳، (۱)۳۲،
- Biscaia, R., Correia, A., Rosado, A., Maroco, J & .Ross, S. (۲۰۱۸). “The effects of emotions on football spectators' satisfaction and behavioral intentions”. *European Sport Management Quarterly*. ۲۴-۲۲۷، (۳)۱۲،
- Brown, G., Schebella, M. F & .Weber, D. (۲۰۱۶). “Using participatory GIS to measure physical activity and urban park benefits”. *Landscape and Urban Planning*. ۴۴-۳۴، ۱۲۱،
- Cleland, V., Ball, K., Hume, C., Timperio, A., King, A. C & .Crawford, D. (۲۰۱۹). Individual, social and environmental correlates of physical activity among women living in socioeconomically disadvantaged neighborhoods”. *Journal of Social Science & Medicine*. ۲۰۱۸-۲۰۱۱، ۷۰،
- Deforche, B., Barnett, A., Barnett, D., Van Cauwenberg, J., Nathan, A & .Cerin, E. (۲۰۱۹). Physical environments that promote physical activity among older people”. In *The Palgrave Handbook of Ageing and Physical Activity Promotion* pp. (۴۶۶-۴۴۷
- Duncan, M., Mummery, W., Steele, K., Caperchione, C & .Schofield, G. (۲۰۰۹). Geographic location, physical activity and perceptions of the environment in Queensland adults”. *Journal of Health & Place*. ۲۰۹-۲۰۴، (۱)۱۵،
- Lim, S., Warner, Y., Dixon, S., Berg, M & .Kim, B. (۲۰۱۱). Sport participation across national contexts: A multilevel investigation of individual and systemic influences on adult sport participation”. *Journal of European Sport Management Quarterly*. ۲۲-۱۹۷، (۳)۱۱،
- Pamela, W., Kirstin, H & .Christoph, B. (۲۰۱۲). “Micro and macro level determinants of sport participation”. *Journal of Sport, Business and Management*. ۶۸-۵۱، (۱)۲،
- Pamela, W., Kirstin, H & .Christoph, (۲۰۱۳). “Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data, evidence from multi-level models neighbourhoods”. *Journal of Sport Management Review*. ۵۷-۵۴، (۱)۱۶،
- Pawlowski, T., Downward, P & .Rasciute, S. (۲۰۱۱). “Subjective well-being in European countries on the age-specific impact of physical activity”. *Journal of European Review of Ageing and Physical Activity*. ۱۰۲-۹۳، (۱)۸،
- Persson, A & .While, A. (۲۰۱۲). “Physical activity among older people and related factors”. *Health Education Journal*. ۱۵۳-۱۴۴، (۲)۷۱،
- Pflieger, A. G., Seifried, C. S & .Soebbing, B. P. (۲۰۱۳). “The moral obligation to preserve heritage through sport and recreation facilities”. *Sport Management Review*. ۳۸۷-۳۷۸، ۱۶،
- Piryonesi, S. M. (۲۰۱۹). “The application of data analytics to asset management: Deterioration and climate change adaptation in Ontario roads”. (Doctoral dissertation.)
- Rotar, L. J & .Kozar, M. (۲۰۱۷). “The use of the Kano model to enhance customer satisfaction”. *Organizacija*. ۳۵۱-۳۳۹، (۴)۵۰،
- Ruopeng Ana, J. Shen b, Q. Yang c & .Y. Yang a. (۲۰۱۹). “Impact of built environment on physical activity and obesity among children and adolescents in China: A narrative systematic review”. *Journal of Sport and Health Science*. ۱۶۹-۱۵۳، ۸، www.jshs.org.cn.
- Ruseski, J., Humphreys, B., Hallmann, K & .Breuer, C. (۲۰۱۱). “Family structure, time constraints, and sport participation”. *Journal of European Review of Ageing and Physical Activity*. ۶۶-۵۷، (۲)۸،
- Sirard, J & .Pate, R. (۲۰۲۰). “Physical activity assessment in children and adolescents”. *Sports Medicine*. ۴۵-۴۳۹، ۳۱،
- Sterdt, E., Liersch, S & .Walter, U. (۲۰۱۸). “Correlates of physical activity of children and adolescents: A systematic review of reviews”. *Health Education Journal*. ۸۹-۷۲، (۱)۷۳،
- Varol, C., Ercoskun, O & .Gurer, Y. (۲۰۱۹). “Local participatory mechanisms and collective actions for sustainable urban development in Turkey”. (*Habitat International*). Article in Press.